

طراحی و برپایی چیدمان اندازه‌گیری پاشندگی تأخیر گروه آینه‌های پاشنده

حدیثه تربت اصفهانی^۱، حمیدرضا فلاح^{۱,۲}، مرتضی حاجی محمودزاده^{۱,۲}، مهدی مردیها^۳، محمد ثاقب‌فر^۴

۱- گروه فیزیک دانشگاه اصفهان hadis21@rocketmail.com

۲- گروه پژوهشی اپتیک کوانتمی دانشگاه اصفهان hfallah@sci.ui.ac.ir, m.hajimahmoodzade@sci.ui.ac.ir

۳- صنایع اپتیک ایران thinfilmgroup@yahoo.com

۴- پژوهشکده اپتیک و لیزر دانشگاه صنعتی مالک اشتر saghebfar@mut-es.ac.ir

چکیده - امروزه پیشرفت زیادی در زمینه‌ی ساخت آینه‌های چرپ حاصل شده است. این آینه‌ها می‌توانند تپ فوق کوتاه تا ۵ فمتوثانیه ایجاد و در نتیجه توان بالایی برای تپ خروجی حاصل کنند. در این مقاله چیدمان تجربی تداخل سنجی مایکلsson را برای اندازه‌گیری پاشندگی تأخیر گروه برپا کرده و بیناب‌های تداخلی مربوطه را ثبت کردیم و سپس با استفاده از الگوریتم تبدیل موجک پاشندگی تأخیر گروه را به دست آوریم که با اطلاعات ارائه شده برای آینه‌ها توسط شرکت سازنده، تطابق بسیار خوبی را نشان می‌دهد.

کلید واژه- آینه‌های چرپ، پاشندگی تأخیر گروه، پاشندگی سرعت گروه، تبدیل موجک، لایه‌های نازک

Design and set up of a Layout for measurement of group delay dispersion of dispersive mirrors

Hadiseh Torbat Isfahani¹, Hamidreza Fallah^{1,2}, Morteza Hajimahmoodzadeh^{1,2}, Mehdi Mardiha³, Mohamad Saghebfar⁴

1-Department of physics, University of Isfahan, hadis21@rocketmail.com

2-IQOG, University of Isfahan, m.hajimahmoodzade@sci.ui.ac.ir, hfallah@sci.ui.ac.ir

3- Industry optic Isfahan, thinfilmgroup@yahoo.com

4-Optics-Laser Science and Technology Research Center, Malek Ashtar University of Technology, saghebfar@mut-es.ac.ir

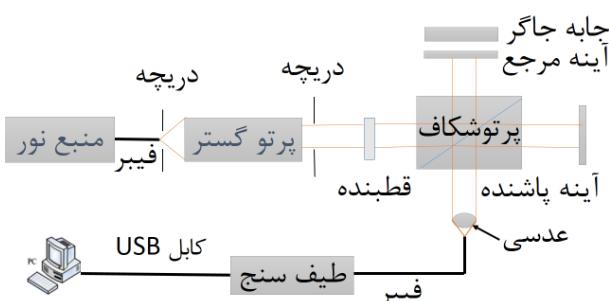
Abstract-Nowadays, there has been a lot of development in the production of chirped mirrors. These mirrors are being used to create ultrashort femtosecond pulses for high power lasers. In this study, we setup a Michelson interferometer to record white light interferograms. Finally, we calculate the group delay dispersions using the wavelet transform method, which are in good agreement with standard data.

Keywords: chirped mirrors, Group delay dispersion, Group velocity dispersion, Thin Film, Wavelet-transform

در روند انجام این کار ابتدا یک چیدمان تداخل‌سنجدی مایکلسون برپا شد و سپس بیناب تداخلی برای دو آینه‌ی پاشنده ساخت شرکت Altecna که میزان تأخیر پاشنده‌ی آن‌ها مشخص بود ثبت شده، سرانجام با استفاده از الگوریتم تبدیل موجک پاشنده‌ی تأخیر گروه مربوط به هر کدام محاسبه شد که با اعداد گزارش شده‌ی شرکت سازگاری مناسبی داشت.

۲- برپایی چیدمان و ثبت بیناب تداخلی

چیدمان آزمایشگاهی شامل منبع نور، بیناب‌سنجد، قطبند، پرتو شکاف، پرتوگستر، عدسی و جایه‌جاگر است که طرح‌واره‌ی آن در شکل ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱: الگوی طرح وار تداخل‌سنجد مایکلسون

با توجه به گستره‌ی بینابی موردنظر و همچنین کافی بودن شدت در تمام فاصله بیناب از یک لامپ هالوژن تنگستن ۱۵۰ وات برای منبع نور استفاده کردیم. آینه‌ی نقره را روی پایه ثابت و آینه‌ی دی‌الکتریک پاشنده را روی پایه متحرک قراردادیم و با استفاده از جایه‌جاگر قادر به تغییر فاصله‌ی بازوی نمونه هستیم. با استفاده از عدسی و پرتوگستر نور ورودی را داخل چیدمان و بعد از پرتو شکاف روی بیناب‌سنجد متتمرکز کردیم.

۱- مقدمه

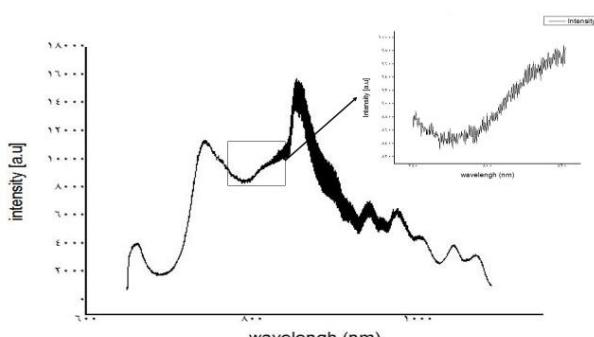
پاشنده‌گی تأخیر گروه (GDD)^۱ عناصر اپتیکی پارامتر مهمی برای کنترل و تولید پالس‌های لیزر فوتولئوئیک است [۱]. پاشنده‌گی تأخیر گروه می‌تواند پهنای زمانی پالس را افزایش یا کاهش دهد. هرچه پالس لیزر کوتاه‌تر شود تأثیرات پاشنده‌گی تأخیر گروه بالاتر می‌شود. به طور معمول، یک آینه با لایه‌های نازک دی‌الکتریک علاوه بر بازتابندگی بالا باید در ناحیه‌ای با پهنای باند مناسب دارای پاشنده‌گی کمی باشد. اگرچه منحنی‌های پاشنده‌گی را می‌توان با توجه به ساختار هندسی چندلایه محاسبه کرد، اما به دلیل اینکه این آینه‌ها دقیقاً مطابق با پارامترهای طراحی ساخته نمی‌شوند اندازه‌گیری تجربی ضروری است.

از روش‌های اندازه‌گیری تأخیر گروه و پاشنده‌گی تأخیر گروه می‌توان به تداخل‌سنجد نور سفید و تداخل‌سنجد فابری پرو اشاره کرد [۲, ۳]. در حال حاضر به طور معمول تداخل‌سنجد نور سفید (WLI) برای اندازه‌گیری پاشنده‌گی عناصر اپتیکی استفاده می‌شود. تداخل‌سنجد نور سفید معمولاً از نوع تداخل‌سنجد مایکلسون است که اندازه‌گیری بر مبنای تغییر طول بازوی حاوی نمونه که باید مشخصه یابی شود است. پس از ثبت بیناب تداخلی باید تأخیر گروه و پاشنده‌گی تأخیر گروه از این اطلاعات استخراج شود. پاشنده‌گی تأخیر گروه از مشتق دوم فاز نسبت به بسامد به دست می‌آید که البته همیشه باید وجود نویه^۲ را نیز در محاسبه منظور کرد. برای استخراج اطلاعات لازم از بیناب تداخلی، الگوریتم‌های مختلفی وجود دارد [۱]. در این مقاله الگوریتم تبدیل موجک^۳ استفاده شده است، که دقت محاسبات آن از الگوریتم‌های دیگر نظریه تبدیل فوریه بهتر است [۴, ۳].

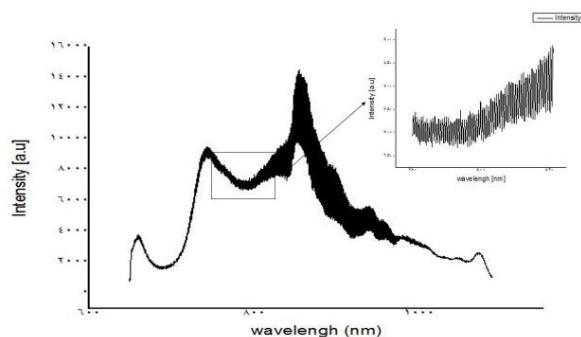
³ Wavelet transform

¹ Group delay dispersion

² Noise

شکل ۲: بیناب آینه‌ی نمونه اول با پاشندگی تأخیر گروه^۲ -400fs²

شکل ۳: بیناب آینه‌ی نمونه دوم با پاشندگی تأخیر گروه^۲ -250fs²

در این معادله $(\omega)\Psi$ تابع موجک مادر است و $\Psi[\frac{(\omega'-\omega).t}{2\pi}]$ معادله‌ی موجک دختر است. ω متغیر جابه‌جایی^۱ و $\frac{2\pi}{t}$ متغیر مقیاس است. در واقع ضرایب شباهت از تبدیل موجک دختر و بیناب اصلی به دست می‌آید. برای محاسبه‌ی فاز به یک موجک مختلط نیاز داریم که موجک گابور یا گاووسی^[۷, ۸] از معروف‌ترین آن‌ها است و بهترین قدرت تفکیک‌پذیری زمان-بسامد را دارد. در همین دلیل در این پژوهش این موجک را انتخاب کردیم.

حال برای به دست آوردن تأخیر گروه از روی قله‌ی تبدیل موجک با تعریف "دوره‌ی محلی"^۲ ($t(\omega)$) که از بیشینه‌ی پوش منحنی ریخت‌شناسی فاز^[۸] ($w(t, \omega)$) در یک ω ثابت به دست می‌آید، می‌توان بیناب فاز را مطابق رابطه‌ی زیر به دست آورد:

$$\varphi(\omega) = \int t(\omega) * d\omega \quad (۲)$$

برای ثبت بیناب دو روش زمانی^[۳] و بینابی^[۵] در تداخل-سنحی وجود دارد که ما روش بینابی را برگزیدیم. به دلیل پهنای بینابی نسبتاً زیاد منبع نور طول همدوسی نورتابشی خیلی کوتاه است درنتیجه اختلاف راه دو بازو باید تقریباً صفر یا طول دو بازو تقریباً یکسان باشد.

در این آزمایش ابتدا طول دو بازو را تقریباً مساوی قرار داده و سپس به کمک جابه‌جاگری که با دقت ۱۰۰ نانومتر جابه‌جا می‌شد تلاش کردیم تا بیناب را دریافت کنیم و این زمانی به دست آمد که طول بازو کاملاً یکسان شد. سپس با کمک یک عدسی با طول فاصله کانونی ۴۰ میلی‌متر نور را داخل فیبر بیناب‌سنج متتمرکز کردیم. تنظیم زاویه‌ی پرتو شکاف و آینه‌ها در چیدمان از اهمیت بالایی برخوردار است به‌طوری‌که اگر تنظیم نباشد الگوی تداخلی دریافت نخواهد شد. در این آزمایش بیناب از نوشه‌های زیادی برخوردار بود که ناشی از افت و خیزهای ولتاژی منبع نور، لرزش محیط و دقت کم قطعات اپتیکی است درنتیجه با بررسی این چیدمان بر روی میز اپتیکی و با بهره‌گیری از بهترین قطعات اپتیکی، نوشه‌ها را تا حد امکان کاهش دادیم. پس از اطمینان از عملکرد صحیح چیدمان و انتخاب الگوی مناسب تداخلی از دو نمونه آینه استاندارد، بیناب آن‌ها را ثبت کرده که در شکل‌های ۲ و ۳ ارائه شده است.

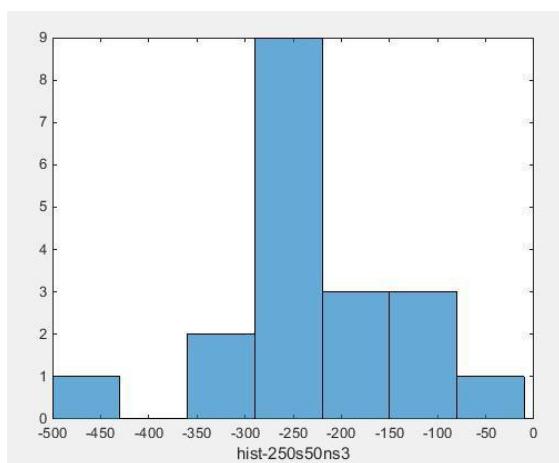
۲-محاسبه پاشندگی تأخیر گروه با استفاده از تبدیل موجک

در این قسمت به اختصار مبانی نظری به دست آوردن تأخیر گروه با استفاده از تبدیل موجک توضیح داده می‌شود. تبدیل موجک^[۶] الگوی بیناب ($\varphi(\omega)$) با فرمول زیر تعریف می‌شود:

$$w(t, \omega) = \frac{t}{2\pi} \int_{-\infty}^{+\infty} f(\omega') \psi^* \left[\frac{(\omega' - \omega).t}{2\pi} \right] d\omega \quad (۱)$$

² Local period

¹ shift factor

شکل ۵: نمودار فراوانی پاشندگی تأخیر گروه اندازه‌گیری شده برای آینه دوم با پاشندگی تأخیر گروه -۲۵۰.

مراجع

- [1] Z. Luo, S. Zhang, W.-d. Shen, C. Xia, Q. Ma, X. Liu, and Y. Zhang, "Group delay dispersion measurement of a dispersive mirror by spectral interferometry: comparison of different signal processing algorithms," *Appl. Opt.* **50**, C239-C245 (2011).
- [2] W. H. Knox, N. M. Pearson, K. D. Li, and C. A. Hirlimann, "Interferometric measurements of femtosecond group delay in optical components," *Opt. Lett.* **13**, 574-576 (1988).
- [3] K. Naganuma, K. Mogi, and H. Yamada, "Group-delay measurement using the Fourier transform of an interferometric cross correlation generated by white light," *Opt. Lett.* **15**, 393-395 (1990).
- [4] Y. Deng, W. Yang, C. Zhou, X. Wang, J. Tao, W. Kong, and Z. Zhang, "Wavelet-transform analysis for group delay extraction of white light spectral interferograms," *Opt. Express* **17**, 6038-6043 (2009).
- [5] J. Y. Lee and D. Y. Kim, "Versatile chromatic dispersion measurement of a single mode fiber using spectral white light interferometry," *Opt. Express* **14**, 11608-11615 (2006).
- [6] D. Reolon, M. Jacquot, I. Verrier, G. Brun, and C. Veillas, "High resolution group refractive index measurement by broadband supercontinuum interferometry and wavelet-transform analysis," *Opt. Express* **14**, 12744-12750 (2006).
- [7] Y. Deng, Z. Wu, L. Chai, C.-y. Wang, K. Yamane, R. Morita, M. Yamashita, and Z. Zhang, "Wavelet-transform analysis of spectral shearing interferometry for phase reconstruction of femtosecond optical pulses," *Opt. Express* **13**, 2120-2126 (2005).
- [8] Y. Deng, C. Wang, L. Chai, and Z. Zhang, "Determination of Gabor wavelet shaping factor for accurate phase retrieval with wavelet-transform," *Applied Physics B* **81**, 1107-1111 (2005).
- [9] Y. Deng, W. Yang, C. Zhou, X. Wang, J. Tao, W. Kong, and Z. Zhang, "Direct measurement of group delay with joint time-frequency analysis of a white-light spectral interferogram," *Opt. Lett.* **33**, 2855-2857 (2008).

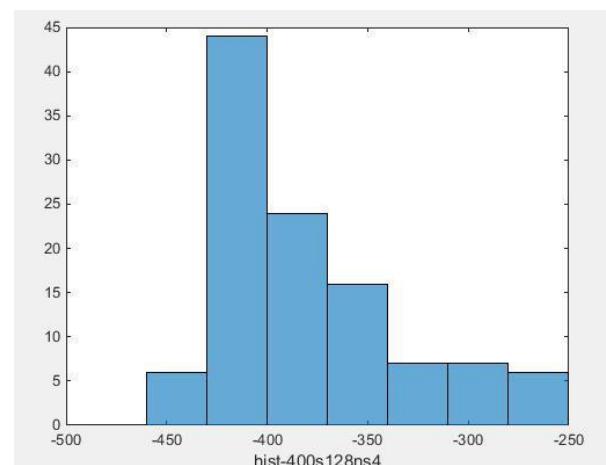
که در آن ω بسامد زاویه‌ای اپتیکی است. تأخیر گروه از مشتق فاز نسبت به بسامد زاویه‌ای ω به دست می‌آید:

$$GD = \frac{d\phi}{d\omega} = t(\omega) \quad (3)$$

از معادله (3) دیده می‌شود که بیناب دوره‌ی محلی دقیقاً همان GD یا تأخیر گروه است [۴] که با یکبار مشتق‌گیری از تأخیر گروه، پاشندگی تأخیر گروه به دست می‌آید. در اینجا الگوهای بینابی که در قسمت قبل به دست آورده‌یم را در فرمول ۱ جایگزین می‌کنیم و ضرایب تبدیل موجک را محاسبه می‌کنیم سپس با استفاده از الگوریتم قله‌ی تبدیل موجک [۹] پاشندگی تأخیر گروه را به دست آورده‌یم.

۴-نتیجه‌گیری

ما برای تداخل‌های ثبتشده که در شکل ۲ و ۳ نشان داده شده است، پاشندگی تأخیر گروه را محاسبه کرده و نتایج را در شکل‌های ۴ و ۵ آورده‌ایم. طبق رفتار نمودار بیشترین مقدار فراوانی را برای آینه نمونه اول و دوم حول -۴۰۰ و -۲۵۰ مشاهده کنیم که مقدارهای به دست آمده با اعداد اعلام شده توسط شرکت سازنده، سازگاری خوبی دارد. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد با استفاده از الگوریتم تبدیل موجک و تداخل‌سنج مایکلسون با دقت خوبی پاشندگی تأخیر گروه را می‌توان به دست آورد.

شکل ۴: نمودار فراوانی پاشندگی تأخیر گروه اندازه‌گیری شده برای آینه اول با پاشندگی تأخیر گروه -۴۰۰.